

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 3122/2019
13.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Стеван Вигњевић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради накнаде за експроприсано земљиште, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2180/19 од 22.05.2019. године, у седници одржаној 13.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2180/19 од 22.05.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 500/2017 од 25.02.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да преузме парцелу број .../..., површине 12а 82м² и парцелу .../... површине 400м², уписане у ЛН ... КО ..., као и парцелу .../..., површине 5а 1м² и парцелу .../... површине 66м² у сувласничком уделу од 1350/2350 дела уписане у ЛН ... КО ..., те да исте упише у Катастар непокретности ... као јавну својину у корист Града Новог Сада. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати накнаду за преузето јавно земљиште у износу од 18.996.275,49 динара са затезном каматом од 25.02.2019. године до исплате. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 591.750,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2180/19 од 22.05.2019. године, одбијена је жалба туженог и првостепена пресуда је потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, 72/11, 55/14 и 87/18), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужиоца, сада пок. ББ (који је преминуо у току парнице 21.02.2017. године), је укњижен као власник непокретности к.п. .../.... потес ..., њива друге класе, површине 12а 82м² и к.п. .../.... потес ... њива друге класе, површине 4а, које парцеле по својој врсти представљају градско грађевинско земљиште, уписане у ЛН ... КО ..., као и на к.п. .../... потес ..., воћњак друге класе, површине 5а 1м² и к.п. .../... потес ..., воћњак друге класе, површине 66м² које парцеле по својој врсти представљају градско грађевинско земљиште, уписане у ЛН ... КО ... и то у уделу од 1350/2350. Тужилац је правноснажним решењем о наслеђивању од 29.06.2017. године оглашен за наследника иза сада пок. ББ на предметним непокретностима. Предметне парцеле су Планом генералне регулације простора за породично становање у западном делу града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“ бр. 37/17) и Планом детаљне регулације Ветерничка рампа („Службени лист Града Новог Сада“ бр. 06/96, 12/03 и 43/09) намењене за површину јавне намене – саобраћајнице и исте у природи представљају јавну саобраћајницу - пут насут туцаником са називом – улица и ... који користе грађани. Парцеле су правоугаоног облика и на њима нема изграђених објеката. Поступак експропријације у вези предметних парцела није вођен, нити је правном претходнику тужиоца ни тужиоцу исплаћена накнада за фактички одузето земљиште. Према налазу и мишљењу вештака тржишна вредност парцела .../...., .../.... КО ... за у уделу 1/1 и парцела .../... и .../.... КО ... у уделу 1350/2350, према површини (и висини сувласничких удела) износи 18.996.275,49 динара.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права обавезали туженог да тужиоцу исплати новчану накнаду због извршене фактичке експропријације земљишта.

Наиме, право на имовину је једно од основних људских права заштићених уставно-правним нормама међународних конвенција, чији је Република Србија потписник. Уставом РС у члану 58. зајемчено је мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона и предвиђено да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине, а одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других дажбина или казни, дозвољено је само у складу са законом. Протоколом 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у члану 1. гарантује се заштита имовине и прописано је да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине, да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђени законом и општим начелима међународног права. Ове одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.

На овај начин Уставне одредбе и Конвenciјско право указују на обавезу исплате разумне накнаде за одузету имовину, по тржишним ценама у време пресуђења.

Надаље, Законом о грађевинском земљишту, („Службени гласник РС” број 44/95, 23/96, 16/97, 46/98) чланом 9. ставом 1. било је прописано да се грађевинско земљиште приводи намени изградњом објекта, односно извођењем других радова, у складу са прописима у планирању и уређењу простора. Закон о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, број 47/2003, 34/2006, 39/2009) је у члану 2. став 1. тачка 1. прописивао да је јавна површина простор утврђен планом за објекте чије је коришћење, односно изградња од општег интереса, у складу са прописима о експропријацији (јавни путеви, паркови, тргови, улице као и друге површине у складу са посебним законом), док се и према члану 2. ставу 1. тачка 6. сада важећег Закона о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, број 72/09, 81/09, 64/2010 ... 132/14, 145/14) површина јавне намене сматра простором одређеним планским документом за уређење или изградњу јавних објеката или јавних површина за које се утврђује општи интерес у складу са посебним законом (улице, тргови, паркови и друго).

Чланом 10. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/11, 88/2013, 105/2014, ... 108/16) прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, прузи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази итд.), а ставом 7. истог члана, добра у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (који нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова и јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају спорно земљиште, означено као катастарске парцеле .../..., .../..., .../..., и .../..., КО ..., урбанистичким плановима је предвиђено за јавну и саобраћајну површину и планирано је за регулацију улица ... и ... у насељу Дакле, земљиште је наведеним планским актима јединице локалне самоуправе одређено за улицу, од ког момента је по сили закона постало средство у јавној својини, па је тужени био у обавези да то земљиште експроприше од правног претходника тужиоца, тада власника, у управном поступку ради његовог привођења намени предвиђеној урбанистичким планом и да за исто исплати одговарајућу накнаду.

Међутим, предметно земљиште је фактички приведено намени предвиђеној планским актима, с обзиром да се користи као улица – јавни пут у насељу који саобраћајно повезује делове насеља (члан 2. тачка 12. Закона о јавним путевима). На тај начин извршена је тзв. фактичка експропријација, која управо и настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта, односно његовом изузимању из поседа. Стога, како је земљиште приведено намени у складу са планским актима и по сили закона постало јавна својина, тужилац као власник (сувласник) тог земљишта не може трпети штетне последице зато што надлежни орган није спровео управни поступак и донео решење о експропријацији које би било основ за исплату новчане накнаде.

Пошто је несумњиво утврђено да се предметне катастарске парцеле користе као улица, тужени је одговоран и пасивно легитимисан у овој парници на основу члана 10. став 2. и 7. Закона о јавној својини, јер су улице јавно добро у општој употреби и у својини су јединице локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

Због тога, неосновани су наводи ревизије да тужени ни једном правном или фактичком радњом није депоседирао тужиоца, као и да је досуђење накнаде у овој правној ствари било условљено претходним вођењем управног поступка према Закону о експропријацији. Без утицаја на другачије одлучивање је и указивање ревизије на погрешну оцену другостепеног суда о наводно истакнутом приговору застарелости, будући да такав приговор тужени у току првостепеног поступка није истакао, па исти није био нити је могао бити предмет оцене другостепеног суда у поступку по жалби.

Код таквог стања, нижестепени судови су правилном применом материјалог права - члана 42. Закона о експропријацији, досудили накнаду за фактички одузето земљиште у висини његове тржишне вредности, а наводи ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права су неосновани.

Осталим наводима ревизије оспорава се правилност утврђеног чињеничног стања, из којих разлога се ревизија не може изјавити, па они не могу бити предмет разматрања ревизијског суда.

О трошковима поступка одлучено је правилном применом чланова 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић